Ч. 257 (11.224). Львів, четвер 17. листопада 1927. Poczlowa opłatę zapłacono ryczaltem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Український виборчий фронт.

Львів, 16. листопада 1927.

Передумовою нашого успіху у виборах до польських законодатних установ є створення українського виборчого фронту. Є це кардинальна вимога нашої дійсности, нашої національної політики і запорука нашого виборчого успіху. Без огляду на деякі партійні ухили і ріжниці, всі українські партії, всі громадяни доброї волі, всі, що мають розвинене почуття відповідальности, мусять зрозуміти, що український виборчий фронт є аксіомою сучасного моменту.

Виборча ординація до польських законодатних установ основується на системі Д'Гондта, яка запевнює додатні висліди тільки великим партіям чи виборчим бльокам, союзам політичних партій. Менші, дрібніші партії і групи є польською виборчою ординацією засуджені на повну невдачу. Вони можуть рахувати лише на льокальні успіхи і то на національно суцільній території.

До тогож автори виборчої ординації так приноровили виборчу геометрію до українських земель, щоби якнайбільше обмежити українське парляментарне представництво. Перш усього громадян української національної території зведено на рівень громадян другої кляси, їх вартість „оцінено“ значно нижче, як жителів польської національної території, хоч би навіть жителів найбільш відсталих. Бо коли один мандат на польській національній території припадає на 65—70 тисяч населення, то на українській національній території один мандат припадає на 80—95 тисяч населення, а в окрузі 58 (Кремінець-Дубно-Острог), що навіть на основі польської статистики має до 85 проц. українського елементу, аж на 96.290 жителів. Ще більш некорисним є те відношення в порівнанні з містами, які є зборищами польського елементу. Так напр. один мандат в Познані (що має 94 проц. поляків) припадає на 42.400 жителів, в Кракові на 45.400, а у Львові на 54.700. Таким чином міський польський елемент в очах авторів виборчої ординації є майже два рази вартніший від українського сільського елементу.

Бажаючи забезпечити вибір виключно польського представництва на польській національній території, а одночасно здавити національні меншости, не допускаючи їх до вибору свого представництва, створено там невеличкі виборчі округи. Є вони звичайно 4—6, а рідко 7-мандатові. Зате на українській національній території створено величезні виборчі округи: 6—10-мандатові. Особливо полудневo-східну Галичину ущасливлено непомірно великими округами, як 9-мандатовими (Станиславів і Золочів) та 10-мандатовим тернопільським. Метою такого широкого виборчого розпланування є запевнити значніше представництво польському розсіяному елементові. Таким чином український елемент не лише здискваліфіковано у виборчій ординації — як менше вартний, але ще й обмежено його виборчі можливости через створення величезних виборчих округів. А прецінь польського елементу, хоч би варшавського воєвідства, не можна рівняти з нашим подільським населенням ані під оглядом політичного вироблення, ані культурної свідомости і розвитку, ані економічного рівня.

Правда, маємо теж і на українській національній території деякі менші округи: на Волині, Поліссі і Холмщині. Але тільки з першого погляду. Всі волинські округи є 5-мандатові (за винятком 6-мандатового луцько-рівенського). По суті є це величезні округи з 600—800 тисячами населення, що обнимають величезні простори (волинський повіт покривається з 3—4 галицькими повітами), до тогож округи чисто українські. Один мандат припадає на 90 тисяч населення. Творячи середньо-мандатові округи на Волині і Поліссі, автори виборчої ординації рахують на те, що українське сільське населення не зможе вповні використати своїх виборчих прав, не будучи в спромозі побороти простір на території, де комунікація нагадує азійські відносини. З того скористає польський елемент по містах, який — хоч зникаючий — все таки зможе дещо урвати з українського представництва.

На Холмщині і взагалі на перехідній укр.-польській території є невеличкі виборчі округи, але тут рішає виборча ґеометрія. Так напр. територію Холмщини поділено аж на чотири виборчі округи, але розшматовано повіти з українською більшістю або поважною меншістю, приєднуючи їх до польської території. Таку саму операцію переведено на живому тілі Лемківщини. Нпр. Новий Санч причеплено до Бохні і Велички, Грибів і Горлиці до Тарнова, Пільзна, Бжеска і Домброви, а Ярослав до Ряшева, Пшеворска і Ланьцута. Словом: український елемент мішаної й перехідної території розсіяно так, щоби його позбавити спромоги вибрати своє представництво.

Вкінці тзв. державна ліста, що обіймає 72 послів, є призначена виключно для великих партій, для сильних виборчих бльоків.

Та на тому не кінчаються небезпеки, що зависли над нами на випадок нашої виборчої відокремлености і розсіяности. В інтересі наших противників є підірвати нас усіми можливими способами, підсунути нам усякі штучні партійні новотвори, яких завданням здезорієнтувати й розбити українську масу та у висліді звести до найменших границь українське національне представництво. Для тієї мети віддавна готовими до акції стоять хлібоїди всякої масти, які вже розпочали розвальну виборчу акцію. Одночасно йде мобілізація нових розвальних сил. Покликана до життя польськими чинниками тзв. „українська всестанова монархістична орґанізація“ є новою відміною хлібоїдщини. Поруч з тим відбувається ґальванізація москвофільських трупів, про що свідчить недавній зїзд (1. листопада) москвофільських недобитків у Львові, їх поїздка на поклін до Варшави та деякі рухи москвофільства на провінції.

Побороти всі ці перепони, усунути вічно кидані колоди можна тільки спільними силами, одним широким українським національним фронтом, орґанізованим в українських політичних партіях. Тому невідкличною вимогою теперішнього моменту та передумовою нашої виборчої побіди є український виборчий фронт, спільний бльок усіх самостійних національних українських партій, всіх чесних і свідомих українських національних елементів. Тільки український виборчий фронт дасть нам побіду на суто-українській области і в дальшій консеквенції забезпечить українське представництво нашим західним окраїнам.

З польської преси.

Передвиборчі гасла направяків. — Передвиборчі енунціяції консервативного польського табору про виборчу тактику.

Серед поляків усіх політичних таборів помітний оживлений передвиборчий рух. На сторінках орґанів преси деяких політичних ґруп появляються вже політичні гасла, під якими вони мають йти до виборів.

Нині хочемо спинитися біля двох польських політичних ґруп, що останніми часами сильно консолідуються і шукають з поспіхом виборчих союзників. Табор направи річипосполитої т. зв. пілсудчики виявляють без сумніву найбільшу передвиборчу рухливість, передовсім у пошукуванні кандидатів до виборчого бльоку, але переважно з незначними або ніякими успіхами.

Невдачі направяків в тій ділянці використовує передовсім уся теперішня опозиційна польська преса на те, щоби з того робити для себе політичний капітал. Останніми днями принесла ця преса вістки про те, що пілсудчики розбилися на дві групи: т. зв. маршалківську, що скупчується біля львівського орґану „Дзеннік Львовскі“ і бартлівську, що складається з членів партії праці та її прихильників. Цю вістку простує „Дзеннік Львовскі“ з 16. ц. м. і зясовує засадниче становище всего табору пілсудчиків до виборів в програмовій статті п. н. „Наше становище“.

„Всі ті, — читаємо там — ідеольогію яких старається репрезентувати „Дз. Л.“ з вдячністю приймуть назву „Маршалківського Табору“, тільки не за ціну протиставлення чи напруження з неістнуючим табором „Бартлівським“. Визнаємо радо, ясно і без застережень, що в наших учинках і намірах політичних була, є і буде для нас миродайною політика марш. Пілсудського. Категоричність того випливає з нашого глибокого пересвідчення, що маршалок, який у всіх найбільше скомплікованих ситуаціях находив досі все найкориснішу розвязку для польської держави, також у будучині буде кермувати польською політичною думкою і справляти її на найбільше творчі та доцільні шляхи“.

З того виходить, що для пілсудчиків неважна ніяка спрецизована та потребами життя диктована політична програма, а важна сама віра в особу марш. Пілсудського, що вповні заступає програму навіть тоді, коли її сам не має. З того висновок, що на випадок поважної недуги, чи смерти марш. Пілсудського весь табор пілсудчиків остав би без ніякої обеднуючої ідеї, без ніякого внутрішньо консолідуючого елементу.

„З такого означення — читаємо далі у статті — що ідеольогія наша побудована передовсім на вичуванні політичної думки марш. Пілсудського — випливає рівночасно ірраціональність проб чи інформацій про мнимі ріжниці між групами травневого табору. Сам простий факт, що віцепреміра Бартеля марш. Пілсудський вибрав на виконавця його намірів у внутрішній політиці, показує, що не можуть істнувати у важніших моментах навіть тактичні ріжниці між нами й іншими групами, що йдуть під гаслом апробати травневого перевороту, а тим самим і між нами і Партією Праці“.

З повищих „переконуючих“ арґументів можна вносити, що весь табор т. зв. санації, тобто всі чинники, що апробували беззастережно травневий переворот підуть до виборів одною лавою і між ними до ніяких непорозумінь під тим оглядом дійти не може, бож усі вони ідеольоґічно сильно звязані через те, що займаються „вичуванням“ політичних намірів Пілсудського. Це й є, на думку „Д. Л.“, найважнішим і найударнішим виборчим гаслом усіх пілсудчиків. Гасло, як бачимо, в даних обставинах може й переконуюче, але може занадто дивоглядне та незрозуміле, коли мова про політичну програму, та примітивне з погляду серіозного політика.

На сторінках краківського „Часу“ займаються польські консервативні публіцисти важною для консерватистів проблемою, а саме: з ким йти до виборів? Вирішують вони її в теперішній підготовчій до виборів стадії ось як:

„Так, як нині справа представляється, то три консервативні партії, а саме християнсько-народова, правиця народова і партія консервативної державної праці підуть до виборів разом, як одна консервативна група — вперше у Польщі. Підуть разом на основі проголошеної програми, але підуть самостійно. Під нічию команду не вступлять ані під команду табору великої Польщі (Обвсполю), ані під команду „демократичних“ елементів, то значить радикальних. У виборчій боротьбі можуть лучитися тільки з тими партіями, які стоять на становищі державного інтересу так понятого, як його піймають консерватисти. А найважнішим державним інтересом є в тій хвилі недопустити до ніякого нового внутрішнього перевороту у нас, до ніякого радикалізування суспільного життя в Польщі, до ніякого загострення суперечностей, а натомісць почати успішно справу реформи польського устрою в дусі скріплення авторитету влади. Лише з тими, що таку державну програму підпишуть, можуть лучитися, на нашу думку, польські консерватисти в часі виборів“

Видно сильно себе почувають, коли так вузько ставлять справу бльоків. І певно надіються на поширення симпатій для себе серед маси польських виборців. Невже ті надії їм допишуть?

Десять літ „соціялістичного“ будівництва у Радянському Союзі.

(На основі доповіді В. Куйбишева).

II.

У своїй доповіді Куйбишев дуже широко обговорив справу розвитку народнього господарства Союзу в найближчих пятьох роках. В основі пятирічного пляну, каже він, лежить принцип, що треба максимально розгортати народне господарство, форсувати розвиток всіх галузей на основі сучасної техніки, **перевести країну з аграрних на промислові рейки.**

„Реконструувати роботу транспорту поліпшити роботу кооперації та дрібних виробників, поліпшити товаров

сітку, зміцнити купівельну спроможність радянського карбованця, вставовити стару грошеву систему, максимально стиснути ножиці, далі підвищувати номінальну й реальну заробітну плату, збільшити продуктивність праці — ось центральні завдання пятирічного перспективного пляну"

Нема що казати, заведення самих добрих річей проєктує новий плян. Що правда, ось уже десять літ всі чуда, як більшовики постійно вихвалювали свої здобутки і свою власну роботу, але в результаті все виходило інакше. Мовляв, „держплян" плянував своє, а „Сельплян" (селяни) своє, і в результаті у більшовиків нічого путнього не виходило. Але послухаємо для цікавости дещо з міркувань на тему будучности, як їх розвивав п. Куйбішов. Отже, в окремих галузях промисловости зростання виробництва передбачається в середньому в таких розмірах: в електротехнічній на 228 прц., в машинобудівельній на 183 прц., зокрема паротягів на 148 прц., товарових вагонів на 100 прц., парових котлів на 450 прц., турбін на 1000 прц., дизелів на 350 прц., тракторів на 687 прц., сільсько-господарського машинобудівництва на 187 прц. і загального машинобудівництва на 220 прц. В хемічній промисловости приріст проєктується розміром 108 прц., у виробництві мінеральних угноєнь 600—700 прц., в металюргії 160 прц., в текстильній промисловости 78 прц., в паперовій — 143 прц., в харчовій 128 прц. і т. д. Заробітна плата має зрости на 25 прц. номінальної заробітної плати або на 45—50 прц. реальної заробітної плати. Основний капітал з 6 міліярдів має зрости до 11,3 міліярдів або на 70 прц., капітальні вклади мають зрости до 7 міліярдів карбованців. Сама вартість виробів продукції має бути зменшена на 23—24 прц., продажні ціни на 22 прц., а роздрібні ціни на 25 прц.

Щодо сільського господарства, пятирічний плян передбачає зріст зернових культур на 30 прц., технічних культур на 32 прц., інших на 31 прц., а загалом чомусь лише на 16 прц.

Не забув п. Куйбишов наприкінці своїх фантазій згадати і про розвиток та скріплення „соціялізму" в Радянському Союзі. Наприкінці 5-річча усуспільнена промисловість має становити 87 прц., торговельно-посередницький оборот державних та кооперативних підприємств — 82 прц. І лише в неслухняному сільському господарстві число усуспільнених господарств має дійти до 15 прц.

Кожному неупередженому і незнайомому з більшовицькою дійсністю могло би здаватися, що справи йдуть як найкраще в Радянському Союзі, промисловість зростає, ціни зменшуються, будова соціялізму йде силою вже не пари, а електрики і т. д. Та ось прийшла дискусія, в якій забрали голос представники „національних меншостей" Російської Радянської Республики, чи то пак представники „самостійних республик". Першим забрав слово представник Республики німців Надволжа, п. Курц і без жадного захоплення фантазіями п. Куйбишева розкритикував безжалісно всі його пляни. На думку Курца перспективні пляни, розроблені в центрі Союзу, не беруть на увагу ресурсів національних обєднань. По плянам все виходить добре, але в дійсности **„в національних обєднаннях капітальне будівництво мало досі випадковий характер"**, себто простіше кажучи, центр не давав грошей і не дбав за розвиток великої промисловости в національних республиках. Зазначив Курц крім того ще дві кардинальні хиби центральних плянів — це зміни в їх виконанні і невідповідність між окремими частинами самих плянів.

Не відстав від німця й представник УСРР — жид Капель.

„Тов. Куйбишев, — сказав він, — у своїм докладі, на жаль, мало спинився на будівництві окремих економічних районів. Україна пізніше, ніж інші частини СРСР, стала на шлях будівництва. **Поруч зросту господарства ми спостерігаємо і зріст наших хиб".**

Ці хиби на думку п. Капеля такі. Насамперед розвиток металюргійної промисловости на Україні ще далекий від розмірів 1913 р. Цьому виною — „недостатні вклади в цю галузь промисловости, які створили певні труднощі для нас в минулому господарському році", або простіше кажучи, що Московщина не дає грошей на розвиток української металюргії, хоч до того на Україні є як найкращі природні умови, а уряд УСРР сам ані не має засобів, ані не має права розпоряджати цею промисловістю. Дальша поважна перешкода для розвитку української промисловости — це питання про розвиток житлового будівництва, на яке теж Москва не дає відповідних засобів. „Серед основних завдань, що їх треба розвязати в найближчому часі, перед Україною стоїть завдання розвитку кустарно-промислової кооперації, що стане одним з найдоцільніших засобів боротьби з безробіттям". От тобі й перспективи блискучого розвитку великої індустрії, про які говорив п. Куйбишев! В цілому капіталістичному світі велика промисловість утримує величезні маси пролетаріяту і вбирає в себе міліони спролєтаризованого селянства. А тут — кустарно-промислова кооперація має усунути на Україні безробіття. Та це ж не добою „нової фази будівництва соціялізму" й навіть не добою капіталізму, а просто феодальним 17 століттям пахне! Та й на цьому ще не кінець:

„Дальше питання, що його треба поставити на розвязання в найближчу чергу — це питання про відновлення кваліфікованої робочої сили. Від цього питання залежить дальший зріст нашої промисловости. Перспективні пляни нашого народнього господарства надто попередні" (розумій фантастичні).

А деж ділася творча енергія міліонових робочих і селянських мас, що робить „єдина на світі" радянська система освіти, тов. Катель? Чи не піддалися ви часом погубним критичним впливам „буржуазної преси Західньої України? І нарешті:

„нам потрібно вжити низку рішучих заходів для боротьби з дитячою безпритульністю, бо дитяча безпритульність — це явище економічного порядку. Україна повинна звернути на це питання особливу увагу, бож Україна, з її розвиненими шляхами сполучення, є магніт для безпритульних дітей".

Золоті слова сказав т. Катель — дитяча безпритульність, це явище економічного порядку. Інакше кажучи, яка вартість економічної системи, такі й її наслідки. В усьому капіталістичному світі з його відомим визиском не істнує питання про безпритульних дітей, як страшна соціяльна болячка. А в Радянському Союзі після 10 літ невиданої ніде на світі „будови соціялізму" досі ще міліони голодних і холодних, заражених найстрашнішими недугами дітей блукають, як дикі звірі без притулку. Це вже нагадує нам не часи соціялізму, а часи камяної доби, часи боротьби первісного населення Европи з кельтами.

Ось так виглядають радянські пляни представника Радянського Соціялістичного Союзу п. Куйбишева й радянська дійсність представника Радянської України п. Кателя.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

За океаном.

З діяльности Обєднання.

На сторінках „Діла" подавали ми вже нераз замітки про ту корисну роботу, яку виконує в Злучених Державах Обєднання українських організацій з осідком у Філядельфії. Зокрема відносили ми з признанням широко ведену збіркову акцію Обєднання на потреби старого краю. Нема місяця, в якому „Рідна Школа", наші інваліди й ін. не діставали би поважніших сум від і через Обєднання на свої пекучі потреби. В останньому часі Обєднання зібрало й вислало тільки на протязі двох місяців (серпня—вересня) понад 1.000 долярів на „Дім українських інвалідів" у Львові, не рахуючи всяких менших, хоч і не таких то вже дрібних, посилок на ріжні старокраєві цілі. Так зі своїх приходів-збірок за вересень ц. р. в сумі 2.068.54 долярів Обєднання вислало: на допомогу потерпівшим від повені 1.500 долярів (перед тим вислано вже 150 дол.), на допомогу інвалідам 200 долярів, письменникам (О. Кобилянській і ін.) 75 долярів і т. д. Ця жертвенність заокеанських братів, ведена під кермою Обєднання і його проводу, заслугує на зглядну згадку тимбільше, що збірки в Америці не приходять так легко, якби нам здавалося. Поминувши всякі перепони й перешкоди таки від своїх, слід пригадати, що й чуже середовище, в якому живуть наші люди, не впливає додатньо в напрямі оживлення й розбудження жертволюбивости емігранта на потреби батьківщини, до якої він щонайменше в трьох четвертинах не думає більше вертати. До того є ще спеціяльні агітатори й демагоги, що з ріжних причин виступають проти допомоги старому краєві. На жаль, і вони мають послух, бо богато є між нашими людьми мало- або й цілком несвідомих, для яких рідна справа зовсім байдужа. Коли взяти це все під увагу, то треба обєктивно признати, що провід Обєднання робить велику національну роботу, загріваючи постійно еміграцію до збірок і пригадуючи їй безнастанно на найпекучіші потреби Рідного Краю.

На потерпівших від повені.

Від часу, як до Америки прийшли перші вістки про катастрофальну повінь у Галичині, Обєднання українських національних організацій розвело енергійну збіркову акцію для нещасних жертв тієї повені. В американських газетах повно закликів і покликів на віча і збори в справі допомоги потерпів-

---

ВОЛОДИМИР РИЗЯВЕЦЬ,
свящ.-емерит.

Щавниця й околиця.

(Спомини 73-літнього.)

До історії церкви в Щавниці. — Народні перекази. — З минулого Явірок і Шляхтової. — Українська оаза.

В „Ділі" чч. 198 і 200 прочитав я інтересний допис зі Щавниці. До того допису я, як уроженець Явірок коло Щавниці, знаючи добре і людей і тамошні обставини, хочу дещо додати. Думаю, що це буде цікаве й ширшому загалові.

І так: Автор допису каже, що до р. 1891 була в Щавниці гр.-кат. церква, а стояла вона буцімто в тому місці, де тепер є місце, обведене муром і де стоїть хрест. Недалеко того місця стоїть дім, в котрім тепер міститься державна поліція, а в якім давніше мешкав нібито гр.-катол. парох. Я уроджений в р. 1854. Будучи ще в гімназії, а опісля в духовній семинарії, часто підчас ферій бував в Щавниці піхотою, нераз і тричі тижнево. Отже можу ствердити, що вже в тих часах гр.-кат. церкви в Щавниці не було. Тільки в тому місці, де тепер стоїть хрест, був парохіяльний костел, обведений муром, а в домі, де тепер міститься поліція, мешкав латинський парох Щавниці. Костела мурованого коло закладу в тодішній час ще не було, а коли його вимурували, то давній деревляний розібрали і на місці, де був престіл, поставили хрест. Вірних гр.-кат. обряду в Щавниці в тому часі зовсім не було, хіба яка служниця зі Шляхтової або Явірок. Говорили, правда, що давніше Щавниця була українською, так само говорили і про Кросценко над Дунайцем. Рівнож говорили, що в костелі в Щавниці мали бути образи з українськими написами. Чи були, не знаю. Знаю тільки, що наш служебник, евангеліє і фелон був в каплиці в Щавниці, але все те для вигоди наших священиків, що приїздили до Щавниці, справив Шаляй, тодішній власник Щавниці.

Автор наводить розмову з польськими селянами, які йому оповідали, що колись у боротьбі виперто „русінуф" за Ярмуту і вказує при тому на Шляхтову. Якщо дійсно цей переказ був би історичним фактом, то з положення Ярмути і Шляхтової видно, що виперто їх не до Шляхтової, тільки на нинішню Чехословаччину, де зараз за границею в бік від Ярмути лежить українське село Липник. Читав я десь, але не пригадую собі, де (чи не в книжці „Sądeczyzna") що назва Ярмута (гора в Шляхтовій) походить від того, що на тій горі стояв у давнині божок Яр. В горі Ярмуті були якісь копальні. Я сам зі своїм шкільним товаришем, уроженцем Шляхтової, бл. п. Зембою, пізнішим ігуменом монастиря Василіян у Крехові, був у тій копальні. Входиться до неї рачки, а опісля стоячи йдеться коритарем. Підійшли ми за коротенький час над пропасть, де в глибінь провадили деревляні сходи. Очевидно, годі було на ті сходи ставати, бо певно булиб ми більше денного світла не побачили, але кидали ми каміння в ту глибінь і по якімсь часі чули ми, як це каміння падало у воду. Одні говорили, що там колись-колись були копальні срібла, інші знов казали, що копальні олова. Але це було говорення, а дійти до того, що там у дійсности було, неможливо. Що копальня якась була, це з самого вигляду того місця видно, але яка копальня?

Шляхтова — це було самостійне сотрудництво (про що нижче). Памятаю двох священиків Мохнацьких у Шляхтовій; це були о. Михайло Мохнацький, а по нім о. Йосиф Мохнацький, але ні один з них не був батьком Маврикія Мохнацького. Був також Мохнацький, парох в Явірках у першій половині 19. століття, але й цей не був батьком Маврикія. Цей Мохнацький мав 3 синів священиків і четвертого цивільного, що до нині жие в Мохначці біля Криниці, і дві доньки, з котрих одна була матірю бл. п. Лаврівського, австрійського генерала, який помер цього року у Відні, а друга матірю Наймана, недавнього президента міста Львова.

В Явірках наш історик нічого не найде. Цінні акти, придатні для історика, можна найти по селах тільки в парохіяльних паперах або в церквах. Шляхтова-Явірки-Білавода-Чорнавода творили одну парохію: Шляхтова. Щойно за цісаря Йосифа II. основано парохію Явірки, до якої прилучено Біловоду і Чорноводу, а зі Шляхтової зроблено самостійне сотрудництво. А що весь ерекціональний ґрунт був на території Шляхтової, то він увесь лишився при самостійнім сотрудництві в Шляхтовій, а парохія Явірки остала без ґрунту і є й нині такою. В тім часі мала бути вимурована й теперішня церква в Явірках. Отже нема мови, аби в Явірках найшов історик якісь давні-давні акти і я про них не знаю, хоч я уроджений в Явірках, де мій бл. п. батько був 52 роки парохом.

В Явірках є скали, звані „гомолі" між якими плине потічок. Є переказ, що ті скали були злучені разом, а з часом той потічок їх розірвав. На верху одної скали є рівнина, з котрої пишається красний вид на Шляхтову, Щавницю і дальше. На тій рівнині і під скалою викопувано давніше ножі і щось таке мов вилки. Одні говорили, що там мали стояти табором татари, котрі гнали за королевою Кінгою. Інші знов оповідали, що там таборували татрянські опришки. Але певности ні в одному ні в другому вїякої нема. Мимоходом додам, що в Явірках — Білавода є селяни, що називаються Оприсек і про них говорено, що вони є потомками давніх татрянських опришків.

Будучи ще питомцем і перебуваючи на феріях в Явірках у родичів, нераз приходило мені на гадку, звідки взялася тут ця наша оаза, що складається з 4 українських сіл, окружених довкруги поляками, сіл, що з одної сторони припирали до Угорщини, нині припирають до Чехословаччини. Роздумуючи про це, прийшов я до переконання, що Щавниця і Кросценко над Дунайцем мусіли бути українськими селами, а переконання моє утверджували не тільки образи з українськими написами, які мали бути в деревляному костелі Щавниці, не тільки переказ про церкву, що мала бути в Кросценку, але передовсім назви ріжних місць у Щавниці, які автор допису в „Ділі" наводить, а які я знав також.

(Продовження буде.)

цям від повені, на яких референтами виступають члени управи Обєднання, головнож неструджений д-р Лука Мишуґа, що від двох місяців постійно в дорозі, промовляючи в найдальших закутинах Америки про положення в старому краю і зокрема про жахливе положення нашого Підгіря і Покуття. З дотеперішніх виказів збірок на тих вічах і зборах, які приносить амер. „Свобода", можна думати, що українська Америка зложить на жертви повені дуже поважну суму. Те, що досі прислано, не тільки перші жертви.

Проти чужого посередництва.

Українські Агрономи до українських плянтаторів цукрових буряків.

Наші селяни засівають (засаджують) щорічно 10.000 моргів цукровими буряками. До цеї пори не створили вони ніякої, хоч би навіть найслабшої, організації для оборони своїх інтересів перед цукроварнями, а передовсім для добуття догідних цін за відставлені буряки. На наше щастя польські плянтатори, переважно дідичі, зорґанізувалися разом в союз плянтаторів і зорґанізовано добилися від цукроварень доволі догідної ціни. А попри них цукроварні і нашим селянам платять ту саму ціну, що й дідичам.

Тут хочемо звернути увагу на одну велику втрату, яку поносить український нарід через байдужність наших плянтаторів. Є це справа контрактування плянтацій через свою організацію. У всіх цукроварнях є звичай, що вони заключають умови (контракти) з плянтаторами через аґентів. У нас такими аґентами є майже виключно жиди, корчмарі або баришівники. Такий аґент намовляє людей до у[illegible] і підсуває готовий контракт до підписання. Звичайно тим його робота й кінчиться. За це дістає він від кожного законтрактованого морґа 2 проц. провізії, около 15 зол. Деякі аґенти законтрактовують в цей спосіб 500 до 1000 моргів річно і за цю роботу мають 7—15.000 зол. баришівного. Коли хто обійде аґентів і прямо зголоситься до цукроварні, його 2 проц. забирають урядники цукроварні. Таким чином через нашу байдужність пропадає річно 120—150.000 зол. Це діється тоді, як „Рідна Школа" не має за що вдержати своїх шкіл, як „Сільський Господар" не має засобів на свою роботу.

Щоби зберігти цей гріш для народу приступає „Спілка Українських Агрономів" до контрактування бурякових плянтацій. Кожний українець, що управляє або задумує управляти буряки повинен умову (контракт) на їх управу переводити тільки через Спілку. За гроші, які їй з цього припадуть, буде Спілка сама удержувати агрономів-інструкторів, що будуть помічні в першу чергу плянтаторам. При помочі тих плянтаторів селяни навчаться краще управляти буряки, зоїти штучними гноями, консервувати цукроварські відпадки, мелясу і т. д. Крім цього за частину цих грошей Спілка буде закуповувати для плянтаторів спільні сівалки, планети до обрібки, виорувачі до буряків і т. д. та їх безплатно випозичати плянтаторам. В цукроварні Спілка буде держати при здачі буряків, при вазі свойого заступника тай цукроварня мусітиме більше приймати наших урядників.

Колиб в цей спосіб вдалося зорґанізувати всіх наших плянтаторів, то з провізії можнаб оплачувати в краю около 20 агрономів, а за решту, за 80.000 зол. можна би закупити спільні машини, або передати „Рідній Школі" на покриття її недобору.

Хай ні один українець не законтрактує через нікого іншого своїх буряків, тільки через Спілку Українських Агрономів. Зголошуйте негайно кільки моргів хочете в 1928 р. засіяти буряками, для котрої цукроварні, а Спілка Агрономів вишле Вам всі поучення та умови до підписання. З обидвома красними цукроварнями Спілка вже договорилася в цій справі і вони згодилися приймати від неї законтрактовані буряки, видавати насіння, вогної, зачети на тих самих умовах, що й від інших. Коли котрийсь повіт зголосить в цей спосіб 150 моргів разом — то зараз вишле туди Спілка свойого сталого інструктора для повіту.

Від 1. січня зачне С. У. Агр. видавати ілюстрований щокварталький часопис „Цукровик", присвячений управі цукрових буряків і цукровому промислові. Кожний плянтатор буде його одержувати даром.

Спілка Українських Агрономів,
Львів, вул. Собіського 28., партер.

Виборчі висліди.

ВІРЧАНЩИНА.

Загальний вислід виборів у нашому повіті не є світлий тому, що не було ані повітового виборчого комітету, ані окремих комітетів по селах. Нарід ішов до виборів непідготований, незорганізований. Вибрані радні — люди малосвідомі, безпартійні „руснаки" або „русини", бо національна назва „українець" тут немов чужа — з виїмком самого місточка Бірча і двох-трьох сіл. Бірчанщина — це закутина, обведена катапським муром, де просвітні проміння ледви продираються. В цілім судово-повітовім бірчанськім окрузі, що має около 40 сіл, є усього три читальні „Просвіти", дві кооперативи і два кружки „Рідної Школи". Подрібний вислід виборів такий: 1) *Бірча:* вибрано 6 українців (у тім 4 свідомих і 2 безпартійних), 15 жидів, 11 поляків (і 1 віриліст поляк). Жиди внесли протест проти виборів у II. колі. 2) *Стара Бірча:* на 16 радних 10 українців, 4 жидів і 2 поляків. Поляки внесли протест. 3) *Воля Корінецька:* на 16 радних 11 українців і 5 поляків. Наші внесли протест. 4) *Березка:* на 24 радних 19 українців, 4 жидів, 1 поляк. Наші радні свідомі українці. Війтом вибраний українець. Заходами місцевого пароха о. Білика основано тут недавно читальню „Просвіти", що гарно починає розвиватися. 5) *Котів:* на 16 радних 13 українців, 3 жидів і 1 віриліст поляк. Тут оснований п. Лебедовичем кружок „Рідної Школи". 6) *Ліщава Горішня:* на 16 радних 14 українців, 1 поляк і 1 жид. Війт українець. 7) *Ліщава Долішня:* на 16 радних усього 2 українців і аж 14 поляків, хоча в селі понад 60 проц. українців. Кожний з наших хотів бути радним, а що поляки зорганізувались, то й вибрали своїх. Наші внесли протест. 8) *Ліщавка:* на 16 радних 10 українців, 5 поляків і 1 жид. Внесений протест. 9) *Кузмина:* на 16 радних усього 1 українець; решта поляки, хоча в селі звиш 30 проц. українського населення. 10) *Грозьова:* на 16 радних 12 українців, 2 поляків і двох жидів; крім того 2 віриліст жиди і 1 віриліст поляк. Війтом вибраний поляк. 11) *Ліжна:* на 16 радних всі українці; до ради вибраний місцевий парох і учитель. Жиди внесли протест. 12) *Лодинка Долішня:* на 12 радних всі українці. 13) *Лодинка Горішня:* на 12 радних 8 українців і 4 поляків. Війтом вибраний українець. 14) *Малява:* на 16 радних 14 українців, 2 поляків. Війтом вибрали поляка. Проти вибору громадської зверхности внесений протест. 15) *Липа:* на 24 радних 23 українців, 1 поляк (і 2 вірилісти поляки). Війтом вибрали поляка, місцевого дідича, що вже віпує в громаді понад 30 літ. За вибір дістали радні від дідича 5 дол. на горівку. 16) *Брежава:* на 24 радних 17 українців і 7 поляків (бо в селі більше поляків нема!). Внесли протест жиди. 17) *Добрянка:* на 12 радних 8 українців, 2 жидів і 2 поляків. Внесений протест. 18) *Крайна:* на 12 радних 10 українців, 1 жид і 1 поляк. Війт українець. 19) *Рудавка:* на 16 радних 12 українців, 4 поляків і 1 жид віриліст. Поляки внесли протест. 20) *Січна:* на 24 радних 18 українців, 3 поляків і 3 жидів. Війт українець. 21) *Пяткова Руська:* на 24 радних 19 українців, 5 жидів. Війт українець. 22). *Тростянець:* на 24 радних 19 українців, 4 жидів і 1 поляк (1 віриліст жид і 1 віриліст поляк). 23) *Явірник Руський:* Вибори мали відбутися ще в липні. На внесений жидами протест проти неправильного уложення списку виборців староство зарядило поновне виложення виборчої лісти до перегляду. Замісць виложити стару лісту до перегляду, уложено нову несправедливу, в якій II. виборче коло припало в цілости жидам. У днях 29. і 30. вересня відбулися вибори. Кількох збаламучених сельробівським агітатором селян злучилися з буржуями жидами і поляками і так повстала тут сельробівсько-жидівсько-польська компанія. Жиди не вдоволилися 6 радними, яких мали запевнених з II. кола, хотіли ще конечно здобути для себе два мандати, хоча процентово не належалосьб їм більше, як 2 місця в раді. По другій стороні згуртувалися свідомі селяни, переважно читальники, які утворили спільний виборчий фронт. Сельробівсько-жидівсько-польська компанія ссромно провалилася в 4-му колі й передбачуючи певну невдачу в III. колі, почав підюджений жидами сельробівський прихвостень видирати голосуючим картички; тоді його усунено. Вибори відбувалися дальше спокійно, аж несподівано увійшло до виборчого льокалю 7 осіб, які почали вдавати пяних та авантуруватися, щоб тільки розбити вибори. Всеж таки вибори відбувалися дальше спокійно. Вислід: 18 свідомих українців і 6 жидів. Проти виборів у 4. і 3. колі внесли протест жиди і ті сельробівські прихвостні, що хотіли розбити вибори. Голосувало 75 проц. управнених. Слід піднести масову участь у голосуванні жіноцтва в 4 колі, де голосувало 80 проц. всіх управнених жінок і дівчат.

ТРОЦЬКОГО ВБИТО?

Москва, 15. листопада 1927.

Большевицька преса подає, що Троцького вбито підчас того, як старався втечи. Часописи стверджують, що ще в суботу вечером Троцький промовляв перед Вел. Театром у Москві. Тому, що його промова була опозиційна, урядовці ГПУ. перервали йому промову і не позволили докінчити.

Аґ. Тас. стверджує, що вістка про вбивство Троцького, яка походить із англійських джерел, є неправдива.

ВИКЛЮЧЕННЯ З ПАРТІЇ.

Москва, 15. листопада 1927.

Комісія контролі при Центр. Компартії постановила виключити оконечно Троцького і Зіновєва з компартії. Виключення умотивовано тим, що Троцький і Зіновєв на зроблені їм закиди у відповіди з 11. ц. м. фактично потверджують усі роблені їм керовниками партії закиди.

ПОМЕР ҐР. БОБРІНСЬКИЙ.

Париж, 15. листопада 1927.

Помер тут на еміґрації бувш. віцепрез. рос. держ. думи ґр. Вол. Бобрінський.

УВІЛЬНЕННЯ МАНУІЛЕСКУ.

Букарешт, 15. листопада 1927.

Мануілеску заявив, що на його думку поворот кн. Карла як регента, а не короля, є конечний. Заперечує, начеб зачинав якунебудь акцію за поворотом князя. Після 5-годинних нарад трибунал видав присуд увільняючий Мануілеску. Рада міністрів у комунікаті заявляє, що Мануілеску поставлено перед суд, щоби внеможливити всі пізніші проби, ще більше загрожуючі безпеці держави. Увільнюючий присуд не може мати впливу на домагання уряду строго припоровлювати закон супроти тих, які старалися нарушити публ. лад і котрі наражували би державу на небезпеку.

ЗАМКНЕННЯ СОЙМУ 28. ЛИСТОПАДА.

Варшава, 15. листопада 1927.

Преса близька до уряду заперечує чутки, начеб уряд задумував продовжити каденцію теперішнього сойму і сенату. Дня 28. листопада у „Моніторі Польскім" появляться декрети про замкнення каденції сойму і сенату. Рівночасно визначена буде дата розписання нових виборів і т. зв. виборчий календар.

ВИБУХ ҐАЗУ.

Пітсбурґ, 15. листопада 1927.

Вибухнув тут найбільший у світі збірник ґазу (містоти 12 міл. куб. стіп). Досі нараховано 40 убитих, а більше як сто ранених.

БІРЖА.

Американський долар 8.87—8.87.50, канадійський долар 8.85—8.85.50.

НОВИНКИ.

— **Просьба до дописувачів.** Шановних дописувачів нашого часопису просимо писати до нас читко, виразно, широко і тільки на одній стороні паперу. Нечиткі дописи приневолені ми викидати до коша.

— **В. Липинський** — як нас повідомляють — поважно занедужав у Відні. Відомо, що наш визначний історик недужає віддавна на легені.

— **Львівська хроніка** не стає білішою від свіжого снігу, що посріблив землю. Головним її змістом є й надалі крадіжі, професійні та приватні. Нпр. служниця втікає із брилянтовим перстенем у світ, мабуть приганяши собі дівочі казки, де перстені грає в щастю велику ролю. У робітничих бараках на Личаківській 102 прийшло до крівавої бійки на тлі двох дуже сильних почувань: любови та національности. Жертвою впав 21-літній парубок Сидор, убитий. — Наслідком родинних непорозумінь пробував застрілитися на Високім Замку д-р прав Клінґер. Крім цього кілька крамниць і приватних мешкань обілніло за ніч від непрошаних гостей. — Суд засудив учора дуже лагідно бандитську спілку, що нападала на купців між Бібркою і Хлібовичами на кілька місяців вязниці.

— **Чи прес. декрет обовязує?** Перед карно-скарбовим трибуналом відбувалася 15. п. м. розправа проти відповідального ред. „Нового Часу" Тиктора за поміщення статті „Свято Могил". Обор. Шухевич доказував, що прес декрет не обовязує, тому пресові процеси належать до прис. суддів. Трибунал відложив справу.

— **Провінціональна темна хроніка.** У Перемишлі отруїлась молода замужна жінка, що була за реміснихом. Причина: байдужість мужа, що від якогось часу покинув її. Є підозріння, що жінка отруїлась не добровільно, а була отроєна. У цій справі ведеться слідство. — У Ходові, Зборівщині, швець Павло Гузар убив сусіда Ґаламіна ножем. Між Чортковом і Теребовлею авто переїхало на смерть селянина Шустера, кажуть: сильно підпитого. Злодій Хрущ, що втік недавно із вязниці в Тичині, постріливший поліцаєм, таки зотиг скритись у лісі в Явірнику (Ряшів). У Скалаті пострілив себе офіцир Сталіновський, у розпуці, що його перенесли на інше місце.

— **Україніка.** У празькім тижневику „*Obrana Zemědělců*" находимо переклад оповідання Катрі Гриневичевої „Красна пасха", зроблений Рудольфом Ґулькою.

— **Катастрофи й нещастя.** У катовицькій копальні спалились два робітники. В італ. провінції Берґамо впала страшна метелиця. — У Шікаґо згорів один із найбільших готелів; 8 осіб згоріло, 13 ранених.

— **Ще раз надія.** М-ство скарбу рішить у найближчих днях, чи таки не буде знижки на закордонні пашпорти. А саме є проект, щоби пашпорт виданий на місяць коштував 25 зол., а на кількакратний переїзд 200 зол. Зате полекшеві пашпорти будуть скасовані.

— **Страйк дентистичних техніків.** У найближчих днях дентистичні техніки в Польщі починають страйк, як протест проти нового закону про дентистів, який їх кривдить.

— **Рекорди.** Появилось двістадесяте число „Ради", яке на своїх 6 сторінках здається, перший раз не присвячує „У-дові" трьох статтей. Не можемо похвалитись іншими рекордами, нехай буде і такий. — Досить бути вуйком Ліндберґа, щоби стати негайно бурмістром; так сталось у місті Детройт, куди Ліндберґ у день міських виборів прилетів на поміч вуйкови літаком. — Американці нарікають, що мають забогато законів, з яких не можуть визнатися. Один суддя із стейту Міссісіпі задав собі труду і обчислив їх. Він каже, що всіх федеральних і стейтових законів у Злуч. Державах є 1,900.000. Певна річ, що пома чоловіка, що вспів би навчитись, чи бодай пізнати стільки законів. Тому людям, що не знають тих законів, не легко так ходити, аби котрого з них не переступили. Та що казати про 1,900.000 законів, коли з одним одніським американці не можуть собі дати ради. Як відомо, для виконання 19-го додатку до конституції про проґібіцію алькоголю конґрес у Вашинґтоні ухвалює сотки міліонів доларів і держава наприслгає тисячі урядовців, а всетаки міліони людей незпинно нарушує проґібіційний закон.

— **Літературний куток.** Київська „Книгоспілка" приготовляє переклад із вибору творів Гетого, призначених головно для шкільного вжитку. — Франц. премієр Поанкаре видав 4-ий том своїх великих споминів п. з. „Святий союз"; у цьому змальовані перші місяці великої війни. — Бувш. мін. закорд. справ Сазонов видав франц. мовою теж свої дипльоматичні спомини „Лихолітні роки" (1910—1916). — Визначний франц. письменник, дослідник суспільних проблем Люсієн Роміє, вернувшись із мандрівки по Америці видає книжку „Хто буде володарем — Европа чи Америка". — Амундсен, відкривця двох бігунів, видав англ. мовою „Моє життя як відкривця". — Проф. ілінойського університету Томас Болдуін, підрахував точно, скільки заробляв Шекспір. Як автор, актор і директор театру, він заробляв річно 250 фунт. (фунт — 4 і пів дол.) Треба би ще знати, яка це була пропорція до тодішних цін.

— **Радіо на літаках.** У Відні переведено перед представниками преси вдатні проби радіотелефонних розмов між літаками і землею. Президент австр. республіки сказав із літака промову.

— **Похила вежа.** Славна похила вежа в Пізі стоїть ще непевніше як досі, бо її підмиває вода. Член Академії Наук Емпо заявив, що спасти історичний памятник можна тільки так: треба окружити її у відступі кількох метрів цементовою стіною, а в її середині штучно заморозити підземельну воду. Колиж це не поможе, тоді треба буде витягнути воду помпами і підземну жолобину залити цементом. А коли це не вдасться, пізанська вежа впаде, як упала венецька вежа і вроста.

— **Мозок Анатоля Франса.** У медичній Академії в Парижі слухали справоздання над дослідами мізку Анатоля Франса. Вага цього мізку виявилась значно меншою, ніж нормальна — 1.017 грамів, замість 1.360. Зате його форма — ідеальна. Звої мізку нагадують найніжнішу ювелірну роботу; чолова опукість має виїмковий вигляд і тісно заповнена мізковою матерією. Вчений Гійом Люї, справоздавець, висловився, що в огляду на свою ніжність, тонкість і багацтво закрутин, мозок Франса нагадує дорогоцінний легкий годинник доби Людвика XV., зроблений у робітні славного мистця-годинникаря Жюлієна Леруа.

— **Успіхи Воронова.** Міжнародна Комісія спеціялістів складена з англійців, еспанців, італійців, аргентинців і чехословаків вибрались до півд. Альжиру, щоби перевірити наслідки методи Воронова переведеної на отарах овець. Комісія ствердила, що вівці оперовані методою Воронова важать на 10 кільо більше і мають на 700 грамів більше вовни.

— **Для танцюристів.** Відома російська танцюристка Павлова в інтервю про своє мистецтво заявила, що найбільше розвинену культуру танцю має Японія. Европейські традиції танцю не трівають довше як 100 літ. Зате в Японії культ танцю передається віками, з покоління в покоління. Нині ще можна в Японії бачити танці, які виконують у тім самім стилю, тих самих костюмах і в супроводі тої самої музики, що 1000 літ тому. Туди їздила Павлова студіювати танець беручи лекції в найкращих мистців. Дивно слухати цього в нинішній добі, коли що 6 місяців европейці дістають паморокiв від іншої моди і заки вивчать добре одні чудернацькі вихиляси вже мусять на новий сезон учитись інших.

— **Мораль американської фільми.** Наймогутніші володарі сучасности себто власники американських фільмових фабрик, які справді панують щодня над міліонами душ, прийшли до пересвідчення, що добро, яке вони роблять людству не є вільне від гріхів. Тому вони рішили змінити свій моральний кодекс і так уже не лагідний. Дотепер досить було артистові мати приватний скандал, щоби втратити свою посаду. Нові їх заповіди торкаються фільм: Не вільно профанувати імені Бога та святих у знимках; 2. фотографувати наготи, навіть як тіни; 3. давати картин із торговлею наркотиків; 4. представляти підшалу; 5. осмішувати духовних; 6. фільмувати торгівлю живим товаром; 7. давати сцен із злодійством, грабіжництвом, вломом, жорстокістю, жахом, контрабандою, із симпатією для злочинців, зведення жінок, знущання над звірятами, із засудом на кару смерти. Шож станеться тепер з тобою, американська фільмо, багата на кров заморожуючі картини?!

— **Світова всячина.** 120.000 робітників у нім. фабриках тютюну страйкує, домагаючись підвишки. — Ню-йорські банки відмовили радянському урядові позичку 100 міл. дол. — У стейті Детройт відкрили потайну горальню, яка коштувала міліон дол. — За останні роки значно зросла молочарська кооперація на Україні. Вона охопила в 1926-27 році 30 прц. всього товарного молока, а в Мелітопольській, Волинській, Коростенській та Маріюпольській округах до 50 прц. Основна сітка молочарських фабрик охоплює на сьогоднішній день 16 округ. — Америк. міліярдер Рокфелер дав на будову університету в Ліоні 10 міл. зол., з тим, що й франц. уряд дасть стільки-же. — Форд заявив, що викупить із продажі свою антисемітську книжку „Міжнародній жид", видану в кількох мовах, щоби доказати, що перестає вести протижидівську пропаганду. — 14-го п. м. зібрався в Льондоні конгрес для вирішення спільних правил автомобільної комунікації. — 150 америк. знавців воздухоплавства вибирається в Европу для ознайомлення із справою. — З кольонізаційного фонду виділено на Рад. Україні 144.872 гект. землі або 13 проц. усього зростору для жидів. Протягом перших 3-х років 10-ти річного пляну переселення передбачається переселити з України на союзні „колфенди" 13.700 жидівських родин, 560 німців, 2.505 родин поляків та 216 родин молдаван.

— **Посвячення читальні „Просвіти" на Сигнівці.** Благословення власної новопридбаної домівки читальні „Просвіти" в Сигнівці (Брандштетерівка) відбудеться в неділю, дня 20. листопада 1927 р. в год. 10.30 перепол. Можна надіятися, що українське громадянство Львова і перифериї візьме чисельну участь в тім Святі, щоби повитати новоповстале огнище освітньої праці і поділити радість з досі відтятими від світа і забутими сигнівчанами. — **Виділ Філії Т-ва „Просвіта" Львів-місто.**

Театри.

„**Коопер. Український Театр**" під дирекцією І. Стадника (вул. Шашкевича).

17-го „**Кохання**", песа Вільдганса.

19-го „**Зачароване коло**", Л. Ридля.

Початок 7.30 вечером.

Міський великий театр:

16-го „**Серед розтанцьованих суконь**", песа Россо Де Сан Секондо.

17-го „Ріґолетто", опера. Виступ славного російського тенора Д. Смирнова.

Початок 7.30 вечером.

Міський „Театр Новосці":

16-го „Найкраща з жінок", оперетка Вальтера Бромме.

Початок 7.30 вечером.

Кіна.

„**Палас**": „**У сьомім небі**". — „**Лев**" і „**Апольо**": „**Грач у шахи**" (Вязень цариці Катерини).

„Революція" в с. Маняві.

(Допис із Солотвини.)

Дня 10. листопада була Солотвина місцем сензаційних вісток і небувалого напруження умів усіх своїх мешканців. Говорено загально про „бунт", „революцію", „заворушення" в Маняві — і того дня пересунулося через Солотвину богато особових авт та автобусів з поліцією, яка вибиралася на „**усмирення**" **манявських селян**.

Якіж події мали місце в Маняві?

На основі інформацій з першого джерела ціла справа представляється так: У ночі з 9. на 10. ц. м. біля 11. год. вибух огонь у коморці, яка належить до постерунку поліції в Маняві. Ця коморка сусідує з ерекціональною стодолою, яка займилася від коморки, після чого зачали горіти й інші будинки. Є свідки, які бачили, що безпосередньо перед пожежою два новоприбувші постерункові напихали при світлі свічки сінники соломою саме в тій коморці, з чого мабуть і зачалася пожежа. Службу при огні мав командант постерунку Маховський разом з двома постерунковими.

Люди, які збіглися на ратунок, з нараженням життя і здоровля боронили будинки і в сусідстві поставлену церкву. Член парафіяльного комітету Дмитро Мельник, літ 60, схорілий, каліка на ногу, не могучи брати участи в ратунковій акції, відозвався до переходячого коло нього команданта постерунку менше - більше тими словами; „Караєте нас за порядки, замісць нам помогти; ви нас спалили". Прийшло до виміни слів між ними і обома й командант ударив Дмитра Мельника тричі в лице, потім хотів його арештувати. Счинився крик, внаслідок чого люди стали в обороні Мельника й обстояли за ним. А коли командант побачив неприємну для себе ситуацію, при якій може й обірвав кромі немилих слів ще й поза вуха, охоплений страхом, зачав утікати, вимахуючи наперед себе шаблею і в бігу кричучи на якогось злодія, який мав утікати перед ним, хоча ніхто злодія не бачив. А в недалекій віддалі побіг за ним другий постерунковий, вимахуючи наперед себе крісом. Так вони забігли на постерунок поліції до Солотвини (сім кільометрів з Маняви) й очевидно здали рапорт, що в Маняві „революція". Звідси взялася „революція", приїзд що-найменше 50 постерункових, приїзд воєвідського комісаря, — правда, все запізно, бо ще в ночі, в пару хвиль по інциденті з командантом Маховським, манявські селяни „революцію" покінчили.

Ефект „революції": вісьмох арештованих, які отримають очевидно акт обвинувачення і кошти ратункової експедиції у висоті що-найменше тисячки золотих. Провідник революції вернув другого дня додому. Вина одного з арештованих полягає в такім висказі (як це переповідають з уст до уст): „От лишім чуже, ходім боронити своє; наші парохіяльні будинки горять, там вже пропало".

Крім парохіяльних будинків, приватного майна о. Кейвана і коморки постерунку поліції не згоріли ніякі інші будинки. Шкода в будинках виносить що-найменше 15 тисяч золотих, а в приватнім майні о. Кейвана десять тисяч золотих.

Поінформований.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (*Два ріжні пращання*). В жовтні 1927 відбулися в Станиславові два ріжні пращання. Відійшов від нас воєвода Корсак, а пращали його в польськім касині з жалем вшехполяки. І не диво. Перед роком, коли рознеслася по часописах чутка про його номінацію вшехпольські часописи були дуже нераді тій номінації, а „правительственники" говорили, що це велика концесія правительства для українців, бо, мовляв, воєводою стає українець родом і бувший член Української Центральної Ради в Києві. Рік побуту у нас воєводи Корсака виказав, що він до українців ставився не безсторонно, але просто таки неприхильно, а то й ворожо. За його почином вийшли переслідування і розвязування Лугів, а постарався він про це, щоби й інші воєвідства робили те саме. Він перший заборонив збірку „Рідній Школі" на Великдень бо мовляв, один раз на рік збірка вистане. За його почином поступили таксамо й інші воєвідства. При виборах у Станиславові йшов він з вшехполяками, а по наших селах протести і рекурси поріщено всюди проти українців. Недовго був, але мали його за що пращати вшехполяки. До них прилучились, само собою розуміється, хлібоїди зпід стягу Даниловича, але від них ніхто нічого іншого не надіявся. Але чому пращали його й петлюрівці, офіцери армії УНР, під проводом б. полковника Білецького і ще й вручили йому на пращання альбом? На це нехай вони відповідять самі! Наша українська громада при тій нагоді пригадує собі одно: „Хорони нас, Боже, від „приятелів", бо з ворогами дамо собі самі раду". — З кінцем жовтня ц. р. покинув наше місто довголітній директор станиславівської української державної гімназії д-р Микола Сабат. Вів він ту гімназію від самого її оснування з перервою за часів української влади, коли то був шефом секції в Секретаріяті освіти, й опісля кілька літ, коли був професором Українського університету спершу у Відні, потім у Празі. В цю гімназію вложив він усю свою енергію, знання і силу. Йому завдячує вона, що стала одною з найперших у краю. В політичнім житті нашого повіту д-р Сабат не брав ніякої участи, але ніколи не відмовлявся, коли наша громада, користуючись його великим бесідницьким хистом, просила його як промовця на Шевченківські свята чи інші торжества. Покликаний до прибічної громадської ради Станиславова заступався за права української мови і старався про субвенції для українських гуманітарних і культурних інституцій. З жалем пращала наша громада свого визначного громадянина. Гімназія пращала його в гімназійній авлі промовами катехита о. д-ра Фіголя, професора Джерджа, управителя гімназії Кичуна й учеників. На дворці пращала його ширша громада. Хор учеників відспівав „Многая літа", потім слідували короткі промови. Д-р Сабат зі сльозами в очах покинув наше місто, щоб обняти дирекутуру української державної гімназії у Львові. Ми, станиславівці, бажаємо йому на тому новому пості якнайбільше сил та енергії до дальшої плодотворної праці. *X.*

Нові книжки і видання.

ЖУРНАЛИ:

Рідна Церква, незалежний місячник українського церковного відродження. Виходить у Володимирі на Волині. Ч. 1. з 31. жовтня 1927. Підписує журнал як відповідальний редактор Петро Калинчук. Зміст: Меморіял Українського Церковного Комітету до всесвітньої християнської конфедерації в Льозанні; Комунікат Українського Церк. Викон. Комітету ч. 6.; Повітові церковно-народні зїзди: Основний Статут внутрішнього канонічного устрою св. Автокефальної Православної Церкви Польщі; Комунікати Українського Церк. Комітету ч. 7. і ч. 8.; Звіт з діяльности Українського Церк. Комітету; Участь парохіян у церковній господарці; З заграничної преси.

Духовний Сіяч, церковно народній ілюстрований тижневик. Рік I. ч. 42. з дня 15. жовтня 1927. Варшава. Зміст: Протоєрей Диньо-Никольський: Слово на урочистість освячення храму на честь св. Покрови; Д. Цьома: Заграничні монастирі Київської Епархії в XVII—XVIII вв.; Село Озери Слонімського повіту на Поліссі; д-р В. Кучер: Основи календарографії; Хроніка; Оголошення.

КНИЖКИ:

Nowy wielk. podręcznik dla krawców męsk.ch i dam.k.ch, *zawierający naukę kroju, odrobienia i gospodarcze prowadzenie przedsiębiorstwa. Opracował Wojciech Samorzewski. Królewska Huta 1927. Nakład trzeci. Cena 31 zł.* В книжці богато рисунків і кроїв.

Посмертні згадки.

Іван Матеїв, „жовнір Українського Війська, помер у 37-ій осені буття" дня 12. листопада 1927 в домі своїх батьків у Снятині. Такими, а не іншими словами казав Покійний ще за свого життя повідомити про свою смерть, якої очікував у повній свідомости до останньої хвили. Слова ті найкраще говорять про те, чи зазнав Покійний дійсного життя, чи мав він у тім своїм буттю яку весну. Одним лише вічно дорожив і тішився, а саме тим, що зазнав щастя бути „жовніром Української Армії" і станути в обороні нашої воскресшої Держави. — Покійний був сином хлібороба зі Снятина, до гімназії ходив у Коломиї в рр. 1902—1910, правничі студії відбув у Львові в роках 1911 - 1915. Покликаний до австр. війська, служив на італійському фронті, де його тяжко ранили 1917 р., наслідком чого по довшім лічению його звільнено зі служби як інваліда. Одначе не звважаючи на те, він всеж таки поспішив з захопленням до ряд в нашого війська 1918 р. і брав участь у боях під Львовом. Від 1919 – 1926 р. перебував на Чехословаччині, де лікувався дальше з набутої у війську тяжкої грудної недуги. З того часу відомі є посилані ним до Львова лепти-збірки, зложені між скитальцями на „Рідну Школу". З туги за рідною вернув 1926 р. до Галичини і приняв службу в кооперативі „Маслосоюз" у Львові, де працював аж до місяця жовтня ц. р., себто аж до хвилі, коли звалений недугою з ніг мусів дати себе відвести домів. — Не було кращого товарища і приятеля, не було вірнішого жовніра, як Покійний. — В. й. п.

Оповістки.

Всіх українських промисловців, купців, ремісників і кооператив просимо якнайскорійше надіслати точні адреси до Українського торговельно-промислового Альманаха на 1928 рік, котрий найдальше 5-го грудня ц. р. вийде з друку. Адреса: Видавництво торговельно-промислового Альманаха, Львів, вул. св. Лазаря ч. 12. 1—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.